

Afb. 3. Isabella Charlotte van Nassau-Dietz, door J. P. Behr. Eigendom H.M. de Koningin.

Een kanon uit 1533 in het Rijksmuseum

EEN RECHTZETTING

In het Bulletin van het Rijksmuseum 1960 afl. 4 staat een artikel van Dr. R. van Luttervelt over een bronzen kanon, afkomstig van het kasteel de Cannenburch bij Vaassen. Een kanon, dat, behalve de 'spreuk' 'Fredelant byn ick genamt', het jaartal 1533 draagt en de wapens van het echtpaar Hendrik van Isendoorn en Sophia van Stommel¹.

Door middel van een wel zeer oppervlakkige argumentatie komt de schrijver aan het slot van zijn betoog, dat bovendien verscheidene onjuistheden bevat, tot de conclusie, dat het stuk 'Gelders werk, mogelijk Arnheems of Nijmeegs' is².

Voor de schrijver staat vast, dat dit stuk geschut uit een Gelders milieu stamt en dat de decoratie wijst op herkomst uit Gelderland, waar zich aan en om het hof van hertog Karel een eigen stijlrichting had ontwikkeld. Een stijl, die blijkbaar zo specifiek is, dat Dr. van Luttervelt zelfs de mogelijkheid niet oppert, dat het geschut buiten Gelderland gegoten zou kunnen zijn, bv. te Deventer of Kampen.

Maar waaruit deze zo specifiek Gelderse stijl bestaat, vernemen wij niet. De familie Hatiseren wijst de schrijver als maker van dit kanon echter af wegens gebrek aan overeenkomst van stijl. Waarop hij vervolgt: 'Daar komt bij dat zowel de familie Van Rossem als de Isendoorns in deze periode, zover wij weten,

niet al te zeer Zutphens georiënteerd waren. Hun contacten lagen meer in het Veluwe centrum Arnhem en de Betuwse hoofdstad (sic!) Nijmegen. Er zou daarom (spatiëring van ondergetekende) reden zijn om de vervaardiger van het stuk geschut uit 1533 in de omgeving van Tolhuis te zoeken'.

Zou men verwachten, dat nu over de stijlovereenkomst met het werk van Tolhuis c.s. gesproken zou worden, hierover horen wij echter verder niets. Waaruit moet deze zo specifiek Gelderse stijl dan wel bestaan? Waarom moet dit kanon Gelders werk zijn en 'mogelijk Arnheems of Nijmeegs'? Of denkt Dr. van Luttervelt misschien, dat een Gelders edelman alleen iets kocht wat in of nabij zijn woonplaats vervaardigd was. Men zou het, gezien de hierbovenstaande woorden van de schrijver waarlijk denken! En dat van een Hendrik van Isendoorn, 'edelman van het huis van Karel V', na zijn huwelijk met Sophia van Stommel erfmaarschalk van Limburg en heer van het bij Eupen gelegen Stockom!

Is het betoog van de schrijver dus niet direct overtuigend te noemen, er is nog een ander punt dat de aandacht verdient.

De datum van het huwelijk van Hendrik van Isendoorn en Sophia van Stommel staat niet vast. Maar, zo zegt Dr. van Luttervelt, het jaartal op het kanon maakt echter zeker dat zij in 1533 man en vrouw waren. Blijkbaar heeft Dr. van Luttervelt het niet nodig geoordeeld na te gaan aan de hand van de (inderdaad over dit punt vrij schaarse) literatuur of door archiefonderzoek, of deze conclusie wel gerechtvaardigd is. En dat is niet het geval.

Hendrik van Isendoorn en Sophia van Stommel waren in 1533 nog geen man en vrouw. Nog lang niet. Hun huwelijk werd eerst circa 1555 gesloten. Hieruit volgt, dat de wapens van dit echtpaar niet in 1533 maar op zijn vroegst 22 jaar na het gieten van het kanon daarop kunnen zijn aangebracht. Waardoor het gehele betoog van de schrijver in de lucht komt te hangen!

Er zullen wel zeer overtuigende stijlkenmerken naar voren gebracht moeten worden om de beschrijving 'Gelders werk, mogelijk Arnheems of Nijmeegs' te kunnen handhaven. R. Wartena

¹ Is deze 'spreuk' wel zo merkwaardig voor een kanon. Droegen kanonnen niet veel vaker namen?

² Hendrik van Isendoorn was niet de oudste zoon, dit was zijn broeder Johan, van wien hij echter na zijn dood in 1559 diverse goederen erfde.

De Cannenburch werd tot 1865, niet tot 1879, bewoond door afstammelingen van Hendrik van Isendoorn. De weduwe van de laatste Van Isendoorn woonde niet tot 1879 maar tot haar dood in 1881 op het kasteel. Evenmin verkocht zij in 1879 de Cannenburch. Dit kon zij ook niet doen, daar zij slechts het vruchtgebruik had (Nederl. Leeuw 1888 p. 21, Geld. Volksalmanak 1881 p. 142). In 1879 werd de 'aankleding' van het kasteel verkocht door een groep eigenaren-speculanten (Cohen, Wolf en Co.), die kasteel en inboedel in eigendom hadden verkregen. Voor de datum van het huwelijk van Hendrik van Isendoorn zie tekst.

³ Het archief van de Cannenburch, dat op het Rijksarchief in Gelderland berust, biedt een overvloed van gegevens hieromtrent.